OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Vastine

12.10.2026

Kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto
Asiantuntija Erik Inberg

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Hallituksen esitys eläintenpitokieltoa koskevan lainsäädännön muuttamiseksi (HE 130/2026 vp)

Oikeusministeriö toteaa otsikkoasiassa vastineenaan lakivaliokunnalle annettuihin lausuntoihin kunnioittavasti seuraavan.

Valiokunnalle ovat antaneet kirjallisen asiantuntijalausunnon:

- eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- maa- ja metsätalousministeriö
- sisäministeriö
- Oikeusrekisterikeskus
- Pirkanmaan käräjäoikeus
- Poliisihallitus
- Ruokavirasto
- Syyttäjälaitos
- Tuomioistuinvirasto
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- SEY Suomen eläinsuojelu ry
- Suomen Asianajajat

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Meritullinkatu 10 00170 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	kirjaamo.om@gov.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

- professori Dan Helenius
- dosentti Tarja Koskela

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina:

- erityisasiantuntija Tiina Pullola, maa- ja metsätalousministeriö
- laamanni Riku Jaakkola, Pirkanmaan käräjäoikeus
- ylikomisario Saara Asmundela, Poliisihallitus
- juristi Aapo Kangas, Ruokavirasto
- valtionsyyttäjä Heidi Nummela, Syyttäjälaitos
- juristi Kimmo Tammi, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- toiminnanjohtaja Kati White, SEY Suomen eläinsuojelu ry
- professori Dan Helenius
- dosentti Tarja Koskela

Lisäksi eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on antanut hallituksen esitystä koskevan lausuntonsa MmVL 20/2026 vp.

Useissa lausunnoissa on suhtauduttu myönteisesti hallituksen esityksen lainsäädäntöehdotuksiin ja pidetty niitä perusteltuina. Tässä vastineessa lausuntoja käsitellään erityisesti siltä osin kuin niissä on esitetty kritiikkiä ehdotuksia kohtaan, ehdotettu esityksestä poikkeavaa lainsäädäntöä tai katsottu olevan aihetta selventää joitakin seikkoja.

Oikeusministeriö pitää esitystä edelleen perusteltuna, eikä lausunnoissa esitetty anna aihetta muuttaa ehdotettua sääntelyä.

1. Eläintenpitokieltoa ja eläintenpitokieltoon liittyvää menettämisseuraamusta koskeva syyttäjän vaatimistaakka

Dosentti Tarja Koskela on esittänyt lausunnossaan (s. 4–5), että eläintenpitokieltoa koskevan syyttäjän ensisijaisen vaatimistaakan ohella tuomioistuimelle tulisi säätää myös oikeus omasta aloitteestaan päättää eläintenpitokiellon määräämisestä tilanteessa, jossa syyttäjä ei ole esittänyt kiellon määräämistä koskevaa vaatimusta. Lausunnossa asiaa perustellaan viittaamalla siihen, että eläintenpitokielto tulisi ehdotetun lainsäädännön mukaisesti määrätä eläinsuojelurikoksen sekä törkeän eläinsuojelurikoksen perusteella, ja kiellon määräämättä jättäminen edellyttäisi painavia syitä. Lausunnossa todetaan myös, että jos eläintenpitokielto jätettäisiin määräämättä tällaisten syiden perusteella, tuomioistuimen tulisi perustella ratkaisunsa. Tämän perusteella lausunnossa katsotaan, että jos syyttäjä olisi esimerkiksi epähuomiossa jättänyt vaatimatta eläintenpitokieltoa ja kiellon määräämiselle olisi muuten perusteet, tuomioistuimelle syntyisi velvollisuus perustella ne painavat syyt, joiden vuoksi eläintenpitokieltoa ei määrätä. Tähän nähden lausunnossa pidetään johdonmukaisena, että tuomioistuimella olisi mahdollisuus määrätä eläintenpitokielto omasta aloitteestaan. Lopuksi lausunnossa katsotaan, ettei eläintenpitokiellon määrääminen voi tulla yllätyksenä eläimeen kohdistetusta rikoksesta syytetylle henkilölle (s. 5).

> **Oikeusministeriön vastine:** ehdotettua tuomioistuimen toimivaltaa oma-aloitteisen eläintenpitokiellon määräämiseen voitaisiin hallituksen esityksessä kuvatun mukaisesti pitää ongelmallisena suhteessa tuomioistuimen vakiintuneeseen rooliin rikosasian käsittelyssä ja prosessin adversariaaliseen perusluonteeseen. Lisäksi tuomioistuimen ehdotettu toimivalta kiellon määräämiseen viran puolesta asettaisi eläintenpitokiellon muista lakisääteisistä kieltomenettelyistä poikkeavaan asemaan (HE 130/2026 vp, s. 39–40).
>
> Huomiota voidaan kiinnittää myös siihen, että nykylainsäädäntöä edeltäneen oikeustilan aikana eläintenpitokielto määrättiin tuomioistuimissa viran puolesta ilman syyttäjän vaatimusta. Voimassa olevaa lakia koskevissa esitöissä kuitenkin nimenomaisesti katsottiin, että vastaajan oikeusturva ja asian perusteellinen selvittäminen edellyttäisivät, että kaikki syytettyyn kohdistetut vaatimukset tulisivat esiin oikeusprosessin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa haastehakemuksessa. Tällöin vastaajalla on tilaisuus lausua vaatimuksesta, ja muutoinkin puolustautua sitä vastaan. Eläintenpitokiellon määrääminen syyttäjän esittämästä vaatimuksesta myös varmistaisi sen, että kiellon edellytykset ja taustat tulevat syyttäjän taholta selvitetyiksi, mikä tehostaisi oikeusprosessia (HE 97/2010 vp, s. 11/II–12/I). Nämä seikat ovat oikeusministeriön näkemyksen mukaan edelleen merkityksellisiä.

Toisaalta tuomioistuimen velvollisuus perustella eläintenpitokiellon määräämättä jättäminen ei koskisi tilanteita, joissa kieltoa ei ole ylipäätään vaadittu, vaan tilanteita, jossa kielto jätetään määräämättä tapauksesta riippuen erittäin painavista syistä tai painavista syistä.

Oikeusministeriö katsoo myös, että eläintenpitokiellon määrääminen voisi tulla vastaajalle yllätyksenä tapauksissa, joissa kiellon määräämiselle ei syyttäjän eikä vastaajan näkökulmasta olisi perusteita. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, syyttäjällä on lähtökohtaisesti käytössään tuomioistuinta laajempi aineisto eläintenpitokieltoa koskevaa harkintaa varten esitutkinta-aineiston muodossa. Mikäli sääntelyä muutettaisiin, ja eläintenpitokielto olisi vastaisuudessa mahdollista määrätä myös tuomioistuimen omasta aloitteesta, voisi syntyä tilanteita, joissa esitutkinta-aineiston ja syyttäjän arvion mukaan eläintenpitokiellon määräämättä jättämiselle on painavia perusteita, mutta kyseinen aineisto ei tulisikaan tältä osin osaksi oikeudenkäyntiaineistoa eikä siten tuomioistuimen tietoon. Tällöin, koska sääntely ei enää takaisi eläintenpitokieltoa koskevan kysymyksen käsittelyä prosessin aikana, tuomioistuin voisi päätyä määräämään eläintenpitokiellon sekä syyttäjän että vastaajan käsitysten ja odotusten vastaisesti (HE 130/2026 vp, s. 40).

Oikeusministeriö katsoo edellä esitetyn perusteella, ettei eläintenpitokiellon määräämistä koskevasta, syyttäjän nykylainsäädännön mukaisesta vaatimistaakasta ole perusteltua luopua, eikä tuomioistuimen rinnakkaisen tai toissijaisen, oma-aloitteisen kiellon määräämistä koskevan toimivallan säätäminen ole perusteltua. Tahattomia eläintenpitokiellon määräämistä koskevien vaatimusten esittämättä jättämistapauksia voisi olla mahdollista vähentää esimerkiksi syyttäjille tarjottavan koulutuksen avulla.

Ruokavirasto toteaa lausunnossaan toivovansa, että tuomioistuimella olisi vähintäänkin mahdollisuus varmistaa syyttäjältä, onko tämä tarkoituksellisesti jättämässä vaatimatta eläintenpitokiellon määräämiseen liittyvää menettämisseuraamusta (s. 2).

Oikeusministeriön vastine: oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 6 luvun 4 §:n nojalla tuomioistuimen tulee rikosasian käsittelyn yhteydessä valvoa, että asia tulee asianmukaisesti käsitellyksi sekä poistaa kysymyksin asianosaisten lausuntojen epäselvyyksiä ja puutteellisuuksia.

Tähän asianosaisten väitteiden tai vaatimusten sisällön selvittämiseen prosessinjohdon keinoin voidaan katsoa sisältyvän myös asianosaiselle esitetty tiedustelu, onko tämän tarkoitus luopua esimerkiksi haastehakemuksessa aiemmin esitetystä vaatimuksesta, jos asianosainen ei istunnossa esitä kyseistä vaatimusta. Rikosasiaa käsittelevän

tuomioistuimen puolueettomuuden ja oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin kannalta voitaisiin pitää kuitenkin ongelmallisena, jos tuomioistuin omasta aloitteestaan tiedustelisi, onko syyttäjä tarkoituksellisesti jättänyt esittämättä esimerkiksi eläintenpitokiellon määräämistä tai menettämisseuraamusta koskevan vaatimuksen, joka ei lainkaan ilmene asianosaisen oikeudenkäyntikirjelmistä tai muistakaan lausumista prosessin aikana. Syyttäjille tarjottava koulutus voisi olla tarkoituksenmukaisempi keino ehkäistä tahattomia menettämisseuraamuksen tuomitsemista koskevien vaatimusten esittämättä jättämisiä.

2. Eläintenpitokiellon yleinen vähimmäiskesto

Dosentti Tarja Koskela on lausunnossaan esittänyt, että eläintenpitokiellon yleistä yhden vuoden vähimmäiskestoa tulisi korottaa kolmeen vuoteen, koska yhden vuoden pituiset kiellot olisivat sekä tehottomia että valvonnan kannalta ongelmallisia (s. 6).

> **Oikeusministeriön vastine:** kuten hallituksen esityksessä on todettu, eläintenpitokiellon yleisen vähimmäiskeston korottamiseen nykyisestä yhdestä vuodesta liittyisi ongelmia sääntelyn oikeasuhtaisuutta koskien. Koska eläintenpitokiellon määräämiseen johtaneet menettelyt ja niiden merkitys eläinten hyvinvoinnin turvaamista ja rikoksen uusimisriskiä koskevalle arviolle vaihtelevat, olisi erityisesti lievien eläinsuojelurikosten, eläinsuojelurikkomusten ja eläinkuljetusrikkomusten osalta vaikeaa määrittää yleisesti sovellettavaa ja nykyistä pidempää eläintenpitokiellon vähimmäiskestoa (HE 130/2026 vp, s. 44).
>
> Eläintenpitokiellon yleisen vähimmäiskeston korottamiseksi tarvittaisiin myös selvitystä siitä, ettei yhden vuoden pituinen eläintenpitokielto voisi toimia tehokkaasti eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi eikä uusintarikollisuuden estämiseksi lievemmissäkään tapauksissa. Tältä osin on myös huomattava, että eläintenpitokiellon määrääminen olisi vastaisuudessakin mahdollista myös tilanteissa, joissa vastaaja jätetään rangaistukseen tuomitsematta syyntakeisuutta koskevista syistä tai seuraamusluonteisesti. Tapauksissa, joissa olisi kyse terveydentilan äkillisestä mutta lyhytaikaisesta heikentymisestä muutoin ongelmattoman eläintenpidon yhteydessä, olisi eläintenpitokiellon turvaamistoimiluonteen kannalta ongelmallista, ellei kiellon pituutta voitaisi sopeuttaa eläinten hyvinvointia koskevan vaaran tosiasialliseen asteeseen, vaan kielto olisi määrättävä vähintään esimerkiksi kolmen vuoden pituisena. Vaikka eläintenpitokiellon muuttamista tai kumoamista olisi mahdollista hakea myös näissä tapauksissa, ei tämä mahdollisuus itsessään toimi perusteluna eläintenpitokiellon yleisen vähimmäiskeston pidentämiselle.
>
> Vähemmän vakavien tapausten yhteydessä lausunnossa ehdotetulla eläintenpitokiellon vähimmäiskeston pidentämisellä saattaisi olla myös kiellon määräämiskynnystä korottava vaikutus.

3. Eläintenpitokiellon rikkomista koskeva rangaistussäännös

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry toteaa lausunnossaan suhtautuvansa varauksellisesti eläintenpitokiellon rikkomisen erilliseen, vankeusuhkaiseen kriminalisointiin. Rikosoikeudellisen viimesijaisuuden periaatteeseen viitaten uuden rangaistusääntelyn antamisen katsotaan edellyttävän nykyisen lainsäädännön riittämättömyydestä kattavaa selvitystä, jota lausunnon mukaan ei ole esitetty. Lausunnossa pidetään erityisen ongelmallisena, mikäli kriminalisoinnin tosiasiallisena tavoitteena olisi mahdollistaa nykyistä laajemmat pakkokeinovaltuudet tai viranomaisten laajempi toimivalta. Lainsäädännön muutosehdotusten on aidosti tavoiteltava eläinten hyvinvoinnin parantamista (s. 2–3).

> **Oikeusministeriön vastine:** hallituksen esityksessä esitetyn mukaisesti eläintenpitokiellon rikkomisen nykyistä ankarampi rangaistavuus liittyisi kiellon rikkomisen moitittavuuteen eläinten hyvinvointia vaarantavana sekä tuomioistuimen määräystä uhmaavana tekona. Kuten esityksessä on myös todettu, eläinten hyvinvoinnin ja hyvän kohtelun yhteiskunnallinen merkitys on kasvanut, ja lainsäädännön muuttaminen tältä osin on tarpeellista, jotta eläintenpitokiellon rikkomista koskeva rangaistusasteikko vastaisi teon moitittavuutta. Myös eläintenpitokiellon rikkomiseen liittyvän piilorikollisuuden torjumiseksi kiellon rikkomiseen olisi liityttävä riittävä rangaistusuhka. Koska riittävää yleisestävää vaikutusta ei ole arvioitu saavutettavan muilla toimenpiteillä, eikä esitettyä rangaistusseuraamusta ole katsottu suhteettomaksi tai mielivaltaiseksi eläintenpitokiellon rikkomisen moitittavuuteen sekä eräisiin muihin voimassa olevan lainsäädännön sisältämiin kieltoihin nähden, voidaan esitettyjä lainsäädännön muutoksia pitää myös oikeasuhtaisina ja välttämättöminä esityksen hyväksyttävien tavoitteiden toteuttamiseksi (HE 130/2026 vp, s. 20, 27, 64–65).
>
> Oikeusministeriö toteaa selkeyden vuoksi, ettei rikoslainsäädännön muuttamista voida perustella lainsäädäntömuutoksiin liittyvillä pakkokeinovaltuuksilla, vaan ehdotetulle lainsäädännölle on voitava esittää rikoslainsäädännön yleisten edellytysten sekä kriminalisointiperiaatteiden kannalta asianmukaiset perusteet. Näiden perusteiden osalta ministeriö viittaa edellä lausuttuun.

Ruokavirasto on lausunnossaan esittänyt kannattavansa ehdotettua lainsäädäntöä eläintenpitokiellon rikkomisen rangaistusasteikon muuttamiseksi, mutta viitannut myös siihen, että kyse kotirauhan piiriin ulottuvista kiellon valvontatoimista on perusoikeusnäkökulmasta merkittävä kysymys, jonka arviointi kuuluu lainsäätäjälle (s. 2–3).

> **Oikeusministeriön vastine:** esityksessä ehdotetun lainsäädännön suhdetta yksityisyyden ja kotirauhan suojaan on arvioitu sekä osana esityksen vaikutustenarviointia että

esityksen suhdetta perustuslakiin ja säätämisjärjestystä koskevassa luvussa (HE 130/2026 vp, s. 35, 67–68). Esityksessä todetusti ehdotettu lainsäädäntö olisi merkityksellistä kotirauhan suojan kannalta. Eläinten hyvinvoinnista annetun lain säätämisen yhteydessä perustuslakivaliokunta on arvioinut viitatun lain 78 §:ssä säädettyä tarkastustoimivaltuutta nimenomaisesti perustuslain 10 §:n kannalta ja katsonut, että kotirauhan piiriin ulottuva toimi on hyväksyttävä "rikosten selvittämiseksi", jos toimi sidotaan siihen, että on olemassa konkreettinen ja yksilöity syy epäillä lakia rikotun tai rikottavan. Sääntelyn oikeasuhtaisuuden näkökulmasta valiokunnan lähtökohtana on ollut, ettei kotirauhan suojaan tule puuttua enimmillään sakolla rangaistavien, moitittavuudeltaan vähäisten rikkomusten selvittämiseksi (ks. PeVL 106/2022vp, s. 4 ja siinä viitatut). Perustuslakivaliokunta on myös katsonut, että jos valvonnan kohteena oleva toiminta tapahtuu usein kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa, puoltaa tämä tarkastustoimivallan tehokkuuden turvaamiseksi tarkastusten ulottamista myös kotirauhan piiriin (ks. PeVL 2/2017 vp, s. 3).

Koska eläintenpitokiellon rikkominen olisi vastaisuudessa rangaistavissa myös vankeudella, olisi ehdotettu sääntely edellä viitatun perustuslakivaliokunnan omaksuman lähtökohdan mukainen. Kotietsinnän toimittaminen edellyttäisi eläintenpitokiellon rikkomistapauksissa konkreettista, yksilöityyn syyhyn perustuvaa epäilyä rikoksen tekemisestä. Jotta eläintenpitokiellon rikkomista koskevien rikosten selvittäminen olisi mahdollista, voidaan pitää välttämättömänä, että kiellon rikkomista koskevia rikosepäilyjä on mahdollista selvittää myös kotirauhan piiriin ulottuvilla toimenpiteillä. Eläintenpitokieltojen rikkomistapausten moitittavuuteen ja suojattavien oikeushyvien merkitykseen nähden voidaan pitää asianmukaisena, että epäiltyjä rikoksia voitaisiin tältä osin selvittää myös kotirauhan piirissä (HE 130/2026 vp, s. 21–22, 31, 67–68).

4. Eläintenpitokiellon muuttaminen tai kumoaminen

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta toteaa lausunnossaan olevan tärkeää huolehtia, ettei menettely eläintenpitokiellon muuttamiseksi tai kumoamiseksi heikennä eläintenpitokiellon suojaavaa ja ennaltaehkäisevää vaikutusta. Lausunnossa katsotaan myös, että ehdotettu kahden vuoden vähimmäisaika huomioon ottaen menettelyyn liittyvä hallinnollinen ja oikeudellinen resurssi on tarkoituksenmukaista kohdentaa ensisijaisesti pysyviin kieltoihin. Lausunnossa todetaan vielä, että valiokunnan saamassa selvityksessä alueellisen valvontaeläinlääkärin kuulemista on pidetty tärkeänä, sillä syyttäjällä ei välttämättä ole ajantasaista tietoa eläintenpitokieltoon määrätyn henkilön tilanteesta (s. 3–4).

Oikeusministeriön vastine: ehdotetun rikoslain 17 luvun 23 c §:n nojalla eläintenpitokiellon muuttaminen tai kumoaminen olisi mahdollista, jos se on perusteltua eläinten hyvinvoinnin turvaamiselle merkityksellisten olosuhteiden muuttumisen tai muun erityisen syyn takia. Lisäksi edellytettäisiin, että eläintenpitokielto on ollut voimassa ennen hakemuksen vireilletuloa vähintään kahden vuoden ajan. Tapauksissa, joissa hakija on ollut aiemminkin määrättynä eläintenpitokieltoon, tai joissa tämä on ensimmäistä kertaa eläintenpitokieltoon määrättäessä määrätty suoraan pysyvään kieltoon, menettelyn mahdollistumisen edellyttämä vähimmäisaika olisi kuitenkin viisi vuotta. Vähimmäisaikaa koskeva sääntely olisi perusteltua eläintenpitokiellon määräämiseen johtaneiden menettelyjen laadun ja niistä eläinten hyvinvoinnille aiheutuvan vaaran takia sekä tilanteen parantumisen edellyttämän riittävän ajan varaamiseksi (HE 130/2026 vp, s. 23).

Koska eläintenpitokiellossa kyse on turvaamistoimesta, jolla torjutaan eläinten hyvinvointia tai rikoksen uusimista koskevaa vaaraa, on perusteltua, että kiellon sisältöä ja voimassaoloa voidaan mukauttaa tilanteissa, joissa tämä vaara on merkittävästi muuttunut. Hallituksen esityksessä todetuin tavoin mahdollisuus eläintenpitokiellon sisällön tai keston muuttamiseen taikka kiellon kumoamiseen on merkityksellinen myös esitetyn sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta. Ehdotetun lainsäädännön mukaan eläintenpitokieltoon liittyisi nykyistä sitovampia oikeusvaikutuksia sekä eläintenpitokiellon määräämisen että kiellon keston kannalta (HE 130/2026 vp, s. 23).

Eläintenpitokiellon muuttamista tai kumoamista koskevat hakemusasiat käsiteltäisiin tuomioistuimissa, joiden toiminnasta ja resurssien kohdentamisesta nämä vastaavat itse Tuomioistuinviraston ohjauksessa. Vastaavasti eläinsuojeluvalvonnan osalta toiminnan järjestäminen ja kohdentaminen kuuluu paikallistason sisäisen hallinnon ohella Ruokaviraston tehtäviin. Vaikka pysyvinä määrättyihin eläintenpitokieltoihin voitaneen odottaa liittyvän korostunutta resurssitarvetta, on erityisesti yhdenvertaisuuden kannalta

tärkeää, että myös lyhyempien määräaikaisten kieltojen käsittelyn tarvitsemat resurssit turvataan.

Valvontaeläinlääkärin kuulemiselle eläintenpitokiellon muuttamista tai kumoamista koskevan asian käsittelyssä ei ehdotetun lainsäädännön nojalla olisi estettä, ja tällaista kuulemista voitaneen pitää usein merkityksellisenä asian selvittämisen kannalta.

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa lausunnossaan pitävänsä eläintenpitokiellon muuttamista tai kumoamista koskevaa sääntelyä perusteltuna mutta samalla tärkeänä huolehtia, että asiaa selvitetään riittävästi ja ettei eläinten hyvinvointi vaarannu (s. 1).

Oikeusministeriön vastine: eläintenpitokiellon muuttamista tai kumoamista koskevaa asiaa käsitellessään tuomioistuin olisi oikeudenkäymiskaaren (4/1734) 8 luvun 13 §:n ja lain 6 luvun 2 a §:n perusteella velvollinen valvomaan, että asian käsittelyssä noudatetaan selvyyttä ja järjestystä. Tuomioistuimen tulee myös valvoa, että asia tulee perusteellisesti käsitellyksi eikä asiaan sekoiteta mitään siihen kuulumatonta. Jos asianosaisen esitys havaitaan epäselväksi tai epätäydelliseksi, tuomioistuimen on tehtävä hänelle riitakysymysten selvittämistä varten tarpeelliset kysymykset.

Vaikka näyttötaakka eläintenpitokiellon muuttamisen tai kumoamisen edellytysten täyttymisestä olisikin hakijalla, tulisi tuomioistuimen siis huolehtia osaltaan siitä, että asia tulee riittävästi selvitetyksi. Asian riittävää selvittämistä sekä eläinten hyvinvoinnin turvaamista tukisi osaltaan myös, että eläintenpitokiellon muuttamista tai kumoamista koskevassa asiassa olisi kuultava syyttäjää. Ehdotetun rikoslain 17 luvun 23 c §:n 4 momentin nojalla syyttäjällä olisi myös muutoksenhakuoikeus käräjäoikeuden päätökseen, jolla eläintenpitokielto on kumottu tai eläintenpitokieltoa on muutettu.

Syyttäjälaitos katsoo lausunnossaan eläintenpitokiellon muuttamista tai kumoamista koskevan ehdotuksen olevan perusteltu, mutta pitää tärkeänä, että menettelyyn liitettäisiin hakemuksen hylkäämisestä seuraava odotusaika, joka estäisi uuden hakemuksen välittömän vireillepanon. Lausunnossa kiinnitetään huomiota myös asian riittävään selvittämiseen ja katsotaan, että selvitystaakan tulee olla lähtökohtaisesti hakijalla. Lausunnossa pidetään syyttäjän kuulemistilaisuuden varaamista riittävänä ja katsotaan, että syyttäjä voi tarvittaessa pyytää poliisilta lisäselvityksiä. Törkeiden eläimiin kohdistettujen pahoinpitelytekojen yhteydessä kiellon muuttamista tai kumoamista ei pidetä perusteltuna (s. 1).

Oikeusministeriön vastine: eläintenpitokiellon muuttamista tai kumoamista koskevan hakemuksen hylkäämiseen liitettävää odotusaikaa ennen uuden hakemuksen

jättämismahdollisuutta on arvioitu hallituksen esityksessä vaihtoehtoisten sääntelyratkaisujen yhteydessä (HE 130/2026 vp, s. 40–42).

Kuten hallituksen esityksessä todetaan, odotusajan sisältävää sääntelyvaihtoehtoa voitaisiin pitää ongelmallisena. Tällaista sääntelyä ei ilmeisesti sisälly muihin lakisääteisiin kieltomenettelyihin, eikä esityksen valmistelun aikana ole ilmennyt perusteita poikkeavalle sääntelyratkaisulle eläintenpitokiellon osalta. Odotusaikaa koskeva vaihtoehtoinen sääntelyratkaisu voisi olla ongelmallinen myös suhteellisuusperiaatteen ja eläintenpitokiellon turvaamistoimiluonteen kannalta. Odotusaikasäännös rajoittaisi eläintenpitokiellon muuttamista tai kumoamista koskevan hakemusmenettelyn soveltamista erityisesti voimassaoloajaltaan lyhyempien määräaikaisten eläintenpitokieltojen yhteydessä. Tämän seurauksena voisi olla, että tosiasiassa tarpeettomaksi käyneen kiellon sisältöön tai voimassaoloon ei voitaisi puuttua, mikäli taustalla olisi lähimenneisyydessä hylätty hakemus. Huomionarvoista on, että hakemuksen hylkäämisessä kyse voisi olla yksinomaan prosessuaaliseen laiminlyöntiin, kuten esimerkiksi sisällöltään puutteellisen hakemuksen jättämiseen perustuvasta hylkäyksestä (HE 130/2026 vp, s. 41).

Kuten hallituksen esityksessä todetaan, odotusaikasäännöksen sisältävään sääntelyratkaisuun mahdollisesti liittyviin kustannussäästöihin voisi liittyä epävarmuustekijöitä, koska odotusajalla saattaisi olla eläintenpitokieltoon määrättyjen käyttäytymistä ohjaava vaikutus suhteessa esimerkiksi kiellon perusteena olevaa eläinsuojelurikostuomiota koskevaan muutoksenhakuun (HE 130/2026 vp, s. 42).

Oikeusministeriö katsoo edellä esitetyn johdosta, ettei eläintenpitokiellon muuttamista tai kumoamista koskevaan menettelyyn ole perusteltua liittää hakemuksen hylkäämisestä seuraavaa odotusaikaa.

Hallituksen esityksessä todetun mukaisesti näyttötaakka eläintenpitokiellon muuttamista tai kumoamista koskevan hakemuksen hyväksymisen edellytysten täyttymisestä olisi hakijalla. Hakijan näyttötaakasta riippumatta tuomioistuimen olisi kuitenkin huolehdittava siitä, että asia tulee perusteellisesti käsitellyksi (HE 130/2026 vp, s. 61).

Eläintenpitokiellon muuttamis- tai kumoamismahdollisuuden täysi poissulkeminen törkeiden eläimiin kohdistettujen pahoinpitelytekojen yhteydessä olisi ongelmallista eläintenpitokiellon turvaamistoimiluonteen kannalta ja voisi osaltaan korottaa pysyvän eläintenpitokiellon määräämiskynnystä (ks. KKO 2026:16). Eläimeen kohdistettu tahallinen ja vakava väkivalta voi liittyä sangen tai erittäin pitkäkestoisiin, eläimen hyvinvointia vaarantaviin taustatekijöihin. Pitkäkestoisuudestaan huolimatta myös näiden taustatekijöiden kohdalla myönteistä kehitystä turvallisen eläintenpidon ja eläinten hyvinvoinnin

kannalta voidaan kuitenkin pitää lähtökohtaisesti mahdollisena. Näyttötaakka tästä kehityksestä ja sen riittävyydestä eläinten hyvinvointia koskevan vaaran sekä rikoksen uusimisriskin poistumiseksi olisi hakijalla.

Poliisihallitus toteaa lausunnossaan, ettei eläintenpitokiellon muuttamista tai kumoamista koskevaa tutkintaa ole säädetty poliisin tehtäväksi ja jäävän siten epäselväksi, mitä toimia poliisi voisi asian selvittämiseksi tehdä ja mistä niihin tulisi toimivalta (s. 2).

> **Oikeusministeriön vastine**: hallituksen esityksessä todetun mukaisesti eläintenpitokiellon muuttamista tai kumoamista koskevan hakemusasian käsittelyssä näyttötaakka hakemuksen hyväksymisen edellytysten täyttymisestä olisi hakijalla (HE 130/2026 vp, s. 61). Esityksen 1. lakiehdotuksessa ehdotetun rikoslain 17 luvun 23 c §:n 4 momentin nojalla asian käsittelyyn sovellettaisiin oikeudenkäymiskaaren (4/1734) 8 luvun säänteläyä hakemusasioita koskien, mikä mahdollistaisi sekä syyttäjän että tuomioistuimen toimenpiteet asian riittävästä selvittämisestä huolehtimiseksi. Poliisilla olisi tarvittaessa mahdollisuus omien toimivaltuuksiensa puitteissa avustaa syyttäjää hakijan esittämien väitteiden tai selvityksen arvioinnissa.
>
> Esityksessä on aiempien, eläintenpitokieltojen määräämiskäytäntöä koskevien tietojen perusteella arvioitu, että eläintenpitokieltoja voitaisiin vastaisuudessa määrätä vuosittain noin 135 tapauksessa. On odotettavissa, että näistä tapauksista vain tietty osuus etenee myöhemmin eläintenpitokiellon muuttamista tai kumoamista koskevaan menettelyyn. Menettelyn toimivuutta sekä tuomioistuinten resursoinnin riittävyyttä on perusteltua seurata sekä yleisesti että mahdollisesti esiintyvien, useita hakemusasioita vireille laittavien asianosaisten kannalta.

Dosentti Tarja Koskela toteaa lausunnossaan, että syyttäjää kuultaessa eläintenpitokiellon muuttamista tai kumoamista koskevan hakemuksen johdosta voi asianmukainen lausumismahdollisuus edellyttää asian tarkempaa selvittämistä ja mahdollisesti myös tutkinta-apua. Lausunnossa katsotaan, että syyttäjän selvittämismenettelystä olisi säädettävä tarkemmin ainakin siten, että sääntelystä ilmenisi asian selvittämisen järjestämistapa, selvityksen hankkimisesta vastuullinen viranomaistaho sekä syyttäjän menettelylliset oikeudet lausunnon antamista varten. Tämän katsotaan edistävän asianosaisten oikeusturvaa ja yhtenäistävän käytäntöjä (s. 9).

> **Oikeusministeriön vastine**: lausunnossa viitatun asian selvittämisen järjestämistavan osalta kyse olisi osin viranomaisen sisäisen toiminnan sekä viranomaisyhteistyön järjestämisen piiriin kuuluvasta seikasta. Lausunnossa viitatun, selvityksen hankkimisesta vastuullisen viranomaistahon määrittelyn osalta voidaan huomata, että ehdotetun rikoslain 17 luvun 23 c §:n 1 momentin nojalla tuomioistuin voisi syyttäjää kuultuaan päättää

eläintenpitokiellon muuttamisesta tai kumoamisesta tietyin edellytyksin. Voidakseen osallistua prosessiin asianmukaisesti syyttäjällä olisi siten oma roolinsa tarpeelliseksi katsomansa selvityksen hankkimisessa. Ehdotetun rikoslain 17 luvun 23 c §:n 4 momentin mukaisesti tuomioistuin huolehtisi syyttäjän kuulemiseksi tarpeellisista toimenpiteistä.

SEY Suomen Eläinsuojeluyhdistys ry toteaa lausunnossaan ymmärtävänsä eläintenpitokiellon muuttamista tai kumoamista koskevan sääntelyn lähtökohtaisen tarpeen, mutta pitävänsä ehdotettua sääntelyä kuitenkin täysin riittämättömänä ja eläintenpitokieltoa koskevan sääntelyn tarkoitusta vesittävänä. Lausunnossa katsotaan, että esityksessä tulisi olla myös säännökset menettelytavoista, jotka koskevat kiellon muuttamista tai kumoamista koskevien olosuhteiden muuttumisen arviointia, missä esimerkiksi kunnallisen eläinlääkärin kuulemisvelvoitteesta säätäminen olisi erityisen tärkeää riittävän asiantuntijuuden turvaamiseksi prosessissa (s. 2).

Oikeusministeriön vastine: valvontaeläinlääkärin kuulemiselle eläintenpitokiellon muuttamista tai kumoamista koskevan asian käsittelyssä ei ehdotetun lainsäädännön nojalla olisi estettä. Tuomioistuimen velvollisuutena olisi valvoa, että asia tulee asianmukaisesti käsitellyksi. Koska eläintenpitokieltoa koskeva muuttamis- tai kumoamishakemus voisi mahdollisesti koskea myös tilanteita, joissa kielto on määräämisensä jälkeen tullut eläinten hyvinvoinnin turvaamisen kannalta ilmeisen tarpeettomaksi ainakin alkuperäisessä muodossaan, ei tähän nähden olisi tarkoituksenmukaista, että valvontaeläinlääkäriä olisi poikkeuksetta kuultava myös tällaista asiaa käsiteltäessä. Kuulemisvelvoitteeseen liittyisi osaltaan prosessiekonomisia ja viranomaisten toimintaa koskevia kustannuksia.

5. Eläintenpitokiellon valvonta

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta toteaa saamansa selvityksen perusteella eläintenpitokiellon valvonnan olevan mahdollista myös eläinsuojelutarkastuksen toimittamisen yhteydessä, mikäli kiellon rikkomisen epäillään liittyvän myös johonkin eläinten hyvinvoinnista annetun lain vastaiseen menettelyyn. Valiokunta toteaa lisäksi, ettei esityksessä ehdotettu lainsäädäntö kuitenkaan mahdollistaisi eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa tarkoitettujen tarkastusten toimittamista kotirauhan piirissä ilman tällaista epäilyä, ja pitävänsä tärkeänä, että eläinten hyvinvoinnista annetun lain mukaisen valvontaviranomaisen mahdollisuuksia toimittaa tarkastus tarvittaessa myös kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa mahdollisuuksien mukaan edelleen selkiytetään joko tämän hallituksen esityksen käsittelyn yhteydessä tai myöhemmin erikseen (s. 4).

> **Oikeusministeriön vastine:** kuten oikeusministeriön lakivaliokunnalle 11.9.2026 antamassa asiantuntijalausunnossa on todettu, eläintenpitokiellon valvonta olisi mahdollista myös eläinsuojelutarkastuksen toimittamisen yhteydessä, mikäli eläintenpitokiellon rikkomisen epäillään liittyvän myös johonkin eläinten hyvinvoinnista annetun lain vastaiseen menettelyyn. Ilman tällaista liitännäistä epäilyä eläinten hyvinvointisäädösten, kuten eläinten hyvinvoinnista annetun lain, rikkomisesta tarkastuksen toimittaminen ei kuitenkaan esityksessä ehdotetun sääntelyn nojalla olisi mahdollista, toisin kuin esityksen perusteluissa on tältä osin virheellisesti todettu (s. 3).
>
> Eläintenpitokiellon tehokkaan valvonnan mahdollistaminen on hallituksen esityksessä todetun mukaisesti erityisen tärkeää, koska kiellon valvonta on yhteydessä rikoskäyttäytymisen esiintymiselle merkitykselliseen kiinnijäämisriskiin (HE 130/2026 vp, s. 21). Esityksen 1. lakiehdotus liittyen eläintenpitokiellon rikkomista koskevan rangaistusasteikon korottamiseen on joka tapauksessa erittäin merkityksellinen kiellon valvonnan kannalta, sillä ehdotettu, nykyistä ankarampi enimmäisrangaistus johtaisi pakkokeinolaissa (806/2011) tarkoitetun kotietsinnän toimittamisen mahdollistumiseen epäiltäessä kiellon rikkomista (HE 130/2026 vp, s. 21–22).

6. Tuomioistuimen harkintavalta eläintenpitokiellon määräämisessä, kiellon määräämättä jättämistä koskevat harkintaperusteet sekä kiellon määrääminen yleisenä tai rajoitettuna

Dosentti Tarja Koskela on katsonut lausunnossaan, että törkeän eläinsuojelurikoksen yhteydessä eläintenpitokiellon määräämistä koskeva tuomioistuimen harkintavalta tulisi poistaa. Lausunnossa viitataan tältä osin siihen, että kyseisen rikoksen tunnusmerkistön täyttyminen edellyttää eläimen hyvinvointiin kohdistuvaa erittäin vakavaa loukkausta, joka ilmentää tekijän puutteellista kykyä tai soveltuvuutta huolehtia eläimen hyvinvoinnista. Eläintenpitokiellon muuttamis- tai kumoamismahdollisuuden sekä tuomioistuimen mahdollisuuden määrätä eläimen omistamisen sallittuutta koskeva poikkeus eläintenpitokieltoon katsotaan lausunnossa riittäviksi oikeusturvan toteutumisen kannalta (s. 1–2). Lausunnossa on myös esitetty, että eläintenpitokielto tulisi lähtökohtaisesti määrätä koskemaan kaikkia eläimiä, ja että kielto olisi määrättävä rajoitettuna tiettyjä eläimiä koskien vain perustellusta syystä (s. 7–8).

> **Oikeusministeriön vastine:** eläintenpitokiellon pakollista määräämistä on arvioitu hallituksen esityksessä (HE 130/2026 vp, s. 39). Kiellon pakollinen määrääminen yksinomaan syyksi luetun rikoksen nimikkeen perusteella olisi ongelmallista suhteessa eläintenpitokiellon turvaamistoimiluonteeseen, jossa kyse on tosiasiallisen vaaran perustelemasta, kieltoon määrättävän henkilön oikeuksien rajoittamisesta. Kuten **dosentti Koskelan** lausunnossakin vaikutetaan katsottavan, myös törkeiden eläinsuojelurikosten yhteydessä tapaukset, joissa eläinten hyvinvoinnille ei voida katsoa olevan käsillä vaaraa, olisivat mahdollisia, vaikkakin vain harvinaisesti (s. 3–4). Jälkikäteisellä mahdollisuudella hakea eläintenpitokiellon muuttamista tai kumoamista ei oikeusministeriön näkemyksen mukaan voida perustella kiellon määräämistä ilman objektiivista tarvetta.
>
> Koskien kysymystä eläintenpitokiellon määräämisestä yleisenä tai rajattuna oikeusministeriö kiinnittää huomiota myös lausunnossa viitattuihin esityölausumiin (HE 97/2010 vp, s. 26/II–27/I). Hallituksen esityksessä ehdotettu lainsäädäntö mahdollistaisi eläintenpitokiellon määräämisen tuomioistuimen harkinnan mukaan yleisenä tai rajattuna sen mukaisesti, mitä eläinten hyvinvoinnin turvaamisen ja rikoksen uusimisen torjumisen voidaan perustellusti katsoa yksittäisessä tapauksessa edellyttävän.

Professori Dan Helenius on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota eläintenpitokiellon määräämättä jättämistä koskeviin perusteisiin. Lausunnossa todetaan, että koska eläintenpitokiellon tarkoituksena on eläinten hyvinvoinnin turvaaminen ja rikoksen uusimisen torjuminen, koskisivat kiellon määräämättä jättämisen perusteet sekä perusmuotoisen että törkeän eläinsuojelurikoksen osalta sisällöllisesti samaa asiaa. Lausunnossa arvioidaan esityksen tausta-ajatuksena mahdollisesti olleen, että

eläintenpitokiellon määräämättä jättämisen kynnys olisi hieman matalammalla perusmuotoisten eläinsuojelurikosten yhteydessä, koska törkeässä rikoksessa uusimisriskiä tai vaaraa eläimen hyvinvoinnille ilmeisesti voitaisiin tulevaisuudessa pitää suurempana kuin perusmuotoisen rikoksen yhteydessä. Vaikka rikoksen vakavuusaste on arvioinnille merkityksellinen, kiinnitetään lausunnossa huomiota siihen, että kiellon määräämisharkinta on kokonaisvaltaista. Tähän nähden pidetään mahdollisena ajatella, että eläintenpitokiellon määräämättä jättäminen edellyttäisi sekä törkeiden että perusmuotoisten eläinsuojelurikosten yhteydessä erityisen painavia syitä, missä arvioinnissa rikoksen vakavuusaste olisi vain yksi huomioon otettava arviointikriteeri. Toisaalta ”erityisen” painavia syitä koskevaa ilmaisua pidetään mahdollisena viestinä lainkäyttäjälle siitä, että eläintenpitokiellon määräämättä jättämiskynnys on oletusarvoisesti hieman korkeammalla törkeiden eläinsuojelurikosten yhteydessä. Lausunnossa katsotaan, että esityksessä olisi kuitenkin voitu selkeämmin korostaa tätä tulkintaa, ja pidetään tärkeänä, ettei eläintenpitokieltoa määrättäisi kategorisesti törkeissä eläinsuojelurikoksissa vahvasta oletusarvoisuudesta huolimatta. Eläintenpitokiellon määräämättä jättämisen erilaisten kynnysten arvioinnin katsotaan mahdollisesti muodostuvan haasteelliseksi oikeuskäytännössä (s. 3).

> **Oikeusministeriön vastine:** eläintenpitokiellon määräämättä jättämistä koskevien syiden tulisi liittyä seikkoihin, joiden valossa kiellon määräämistä ei olisi pidettävä eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi tai rikoksen uusimisriskin torjumiseksi tarpeellisena syyksi luetusta rikoksesta huolimatta (HE 130/2026 vp, s. 57–58). Kyse olisi tältä osin sekä törkeitä että perusmuotoisia eläinsuojelurikoksia koskevasta arvioinnista, jossa kiinnitettäisiin huomiota paitsi syyksi luettuun tekoon ja sen ominaisuuksiin myös tekijää, tämän olosuhteita ja tulevaa toimintaa koskeviin seikkoihin. Eläinsuojelurikollisuuden monimuotoisuudesta johtuen eläintenpitokiellon määräämättä jättämistä koskevaa arviointia ei ole tältä osin katsottu mielekkääksi ohjata esitöillä hallituksen esityksessä esitettyä yksityiskohtaisemmin. Kuten myös **professori Heleniuksen** lausunnossa esitetään, arvioinnin olisi kuitenkin oltava kokonaisvaltaista.
>
> Vaikka eläintenpitokiellon määräämättä jättämistä koskevassa harkinnassa olisi rikosnimikkeestä riippumatta kyse asiallisesti samanlaisten vaara- ja riskinäkökohtien arvioinnista, kiellon määräämättä jättämisen yhteydessä ”erityisen painavilla syillä” sekä ”painavilla syillä” tarkoitettaisiin myös sitä selvityksen laatua ja astetta, jota kiellon määräämättä jättämisen voitaisiin perustellusti katsoa edellyttävän. Mitä vakavammasta eläimeen kohdistetusta teosta on kyse, sen pidemmälle menevää ja vakuuttavampaa selvitystä voidaan edellyttää siitä, ettei kyseisessä konkreettisessa yksittäistapauksessa syyksi luetun teon laadusta huolimatta voida katsoa olevan käsillä vaaraa eläimen hyvinvoinnille eikä rikoksen uusimiselle. Eläintenpitokiellon määräämättä jättämisen

korkeampi kynnys törkeiden eläinsuojelurikosten kohdalla olisi perusteltua eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi näiden tekojen korostetun vakavuuden ja vahingollisuuden takia.

Koska eläintenpitokiellon määräämättä jättämisen tulisi olla törkeiden eläinsuojelurikosten yhteydessä selvästi harvinaisempaa kuin perusmuotoisten rikosten yhteydessä, olisi myös tästä syystä perusteltua säilyttää ehdotetussa sanamuodossa käytetty erottelu ”erityisen painavien syiden” sekä ”painavien syiden välillä.” Vaikkakin tätä **professori Heleniuksen** viittaamaa tulkintaa olisi ollut mahdollista vielä korostaa hallituksen esityksessä, voidaan tulkintaa ministeriön näkemyksen mukaan pitää lähtökohtaisesti selvänä, koska myös voimassa olevan lain esitöissä viitataan useammassa yhteydessä eläintenpitokiellon määräämättä jättämistapausten harvinaisuuteen ja poikkeuksellisuuteen törkeiden eläinsuojelurikosten kohdalla (HE 97/2010 vp, s. 25/II–26/I).

7. Eläintenpitokiellon määräämisharkintaa ja päättymistä koskevat seikat

SEY Suomen Eläinsuojelu ry on lausunnossaan esittänyt, että määräaikaisen eläintenpitokiellon päättymiselle tulisi säätää lisäedellytykseksi myös eläinten hyvinvointia vaarantaneiden tosiseikkojen tosiasiallinen poistuminen (s. 2).

> **Oikeusministeriön vastine:** määräaikaisten eläintenpitokieltojen osalta ehdotuksen seurauksena vaikuttaisi olevan, että kaikki eläintenpitokiellot olisivat tosiasiassa pysyviä, kunnes ne mahdollisesti kumotaan. Pysyvän eläintenpitokiellon määräämiselle on kuitenkin säädetty laissa tyhjentävät perusteet, joihin nähden tällaisen sääntelyratkaisun oikeasuhtaisuus ei ole ilmeistä (ks. myös HE 97/2010 vp, s. 11/II). Kyse vaikuttaisi olevan hallituksen esitykseen verrattuna selvästi pidemmälle menevästä puuttumisesta kieltoon määrätyn perusoikeuksien suojaan, mikä voisi käytännössä myös korottaa eläintenpitokiellon määräämiskynnystä.
>
> Sääntelyehdotukseen vaikuttaisi liittyvän myös merkittävästi hallinnollista taakkaa koskien yhtäältä eläintenpitokiellon päättymisen edellytysten arviointia sekä mahdollisesti ajan mittaan kertyvän, voimassa olevien kieltojen massan valvonnan ja muun käsittelyn osalta.

Dosentti Tarja Koskela on lausunnossaan esittänyt, että eläintenpitokiellon määräämisharkinnan yhteydessä huomioitavista seikoista tulisi säätää tarkemmin laissa (s. 11–12).

> **Oikeusministeriön vastine:** säädöstasolla kovin yksityiskohtaisten harkintakriteerien antaminen eläintenpitokiellon määräämisharkintaa varten ei ole välttämättä tarkoituksenmukaista, koska tilanteet määräämisharkinnassa ja siinä huomioitavien seikkojen keskinäiset painoarvot voivat vaihdella. Tämä rakenteellinen seikka yhdistettynä eläintenpitokiellon määräämisen harkinnanvaraisuuteen saattaa osaltaan selittää hallituksen esityksessä viitattua, tuomioistuinten eläintenpitokieltoratkaisuissaan käyttämien perustelujen vaihtelevuutta (HE 130/2026 vp, s. 29).
>
> Ehdotetun lainsäädännön nojalla eläintenpitokielto määrättäisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Tämän lisäksi hallituksen esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa lausutaan myös kiellon määräämisharkinnassa merkityksellisistä näkökohdista, kuten esimerkiksi eläinten hyvinvointia turvaavien, konkreettisten toimenpiteiden sekä asianosaisen henkilön nykyisten sekä ennakoitavissa olevien olosuhteiden huomioon ottamisesta (HE 130/2026 vp, s. 56). Lakivaliokunnalle annetussa **Suomen Asianajajien** lausunnossa on katsottu, että esityksessä on selkeästi avattu eläintenpitokiellon määräämisharkinnan perusteita (s. 1). Eläinten hyvinvointia koskevan ilmaisun tulkinnassa olisi

prosessin aikana mahdollisesti esitetyn selvityksen lisäksi myös tarvittaessa mahdollista tukeutua esimerkiksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain sääntelyyn ja eri eläinlajien suojelua koskeviin valtioneuvoston asetuksiin.

8. Eläinten hyvinvoinnin turvaamista koskevan ilmaisun merkitys ehdotetussa RL 17:23:ssä

Poliisihallitus (s. 1–2) ja ***professori Dan Helenius*** (s. 4) ovat lausunnoissaan viitanneet siihen, että ehdotetussa muodossaan rikoslain 17 luvun 23 §:n sääntely voisi herättää tulkintakysymyksiä eläintenpitokiellon määräämisen tarkoitusta koskien, koska ehdotetun säännöksen sanamuodon ilmaisu ”eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi” esiintyy siinä ainoastaan törkeiden eläinsuojelurikosten yhteydessä. Lausunnoissa esitetyn mukaisesti säännöksen sanamuoto saattaisi herättää kysymyksen siitä, onko eläinten hyvinvoinnin turvaaminen eläintenpitokiellon määräämisen tarkoituksena ainoastaan törkeiden eläinsuojelurikosten osalta, muttei sen sijaan muiden pykälässä viitattujen, kiellon määräämisen mahdollistavien rikosten osalta.

> **Oikeusministeriön vastine:** hallituksen esityksessä todetun mukaisesti ehdotetun säännöksen sanamuodossa esiintyvässä ilmaisussa ”eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi” kyse olisi eläintenpitokiellon yleistä tarkoitusta eläinten hyvinvointia suojaavana turvaamistoimenpiteenä koskevasta lisäyksestä voimassa olevan lain sanamuotoon (HE 130/2026 vp, s. 57).
>
> Eläinten hyvinvoinnin turvaaminen olisi eläintenpitokiellon määräämisen tarkoituksena siis luonnollisesti muidenkin säädöksessä viitattujen rikosten ja rangaistukseen tuomitsematta jättämisen tilanteiden yhteydessä. Jo ennestään pitkän pykälän hahmotettavuuden kannalta ilmaisua ei ole tältä osin katsottu tarpeelliseksi toistaa säännöksen sanamuodossa esityksen 1. lakiehdotuksessa ehdotettua useammin.

9. Taloudelliset vaikutukset ja vaikutukset tuomioistuinten toimintaan

Syyttäjälaitos toteaa lausunnossaan esityksen lisäävän Syyttäjälaitoksen kustannuksia lisääntyvien työtehtävien sekä lisäkoulutustarpeiden kautta. Kustannusvaikutuksia liittyy osaltaan myös eläintenpitokiellon määräämisen edellytysten selvittämistehtävien lisääntymistä esitutkinnan yhteydessä sekä toimenpiteistä luopumisen mahdollisuuksien kaventumiseen, sillä eläintenpitokiellon määrääminen edellyttää asian viemistä tuomioistuinkäsittelyyn. Hakemusasian kirjaamiseen liittyvät seikat voivat myös edellyttää muutoksia asianhallintajärjestelmään (s. 2).

Pirkanmaan käräjäoikeus toteaa lausunnossaan, että esityksessä ehdotettu lainsäädäntö koskien eläintenpitokiellon vähimmäiskeston muuttamista ei vaikuta käräjäoikeuden toimintaan. Kiellon määräämisperusteiden muuttamisella ei myöskään olisi suoranaista vaikutusta käräjäoikeuden toimintaan, mutta ehdotus kuitenkin todennäköisesti lisäisi käräjäoikeuden työmäärää välillisesti eläintenpitokiellon rikkomistapausten kasvamisen kautta. Eläintenpitokiellon muuttamista tai kumoamista koskevaa ehdotusta pidetään lausunnossa perusteltuna, mutta samalla nämä asiat muodostaisivat harvalukuisuudestaan huolimatta kokonaan uuden asiaryhmän, joka lisäisi käräjäoikeuden työtä käsiteltävien asioiden sekä tarvittavan koulutuksen muodossa. Tuomioistuimille aiheutuvan lisätyön määrää on kuitenkin vaikea arvioida. Erityistä huomiota kiinnitetään siihen, että vuosittain toteutuvat, itsessään vähäistä työmäärän lisäystä aiheuttavat uudistukset aiheuttavat huomattavia kerrannaisvaikutuksia tuomioistuinten työmäärään, mikä on otettava huomioon tuomioistuinten resursoinnissa. Erityisen tärkeänä pidetään myös tarvittavien tietojärjestelmämuutosten tekemistä ennen uudistusten toteuttamista. Lausunnossa katsotaan myös, että uudistuksia ei tule toteuttaa, ellei tuomioistuinten riittävää resursointia varmisteta (s. 1–2).

Tuomioistuinvirasto toteaa lausunnossaan, että eläintenpitokiellon muuttamista tai kumoamista koskevat hakemukset muodostavat uuden hakemusasialajin, joka lisää yleisten tuomioistuinten työmäärää. Myös eläintenpitokiellon määräämistä koskevien vaatimusten katsotaan lisäävän työmäärää. Lausunnossa todetaan, ettei esityksessä arvioitujen tuomioistuinlaitoksen vuosittaiskustannusten oikeellisuus ole arvioitavissa esityksessä kuvatuista epävarmuustekijöistä johtuen, mutta katsotaan, että useimmissa tapauksissa alle 300 000 euron jäävät vuosittaiskustannukset ovat tuomioistuinlaitoksen toimintamenojen kannalta merkitykselliset. Lisäksi huomiota kiinnitetään tietojärjestelmämuutoksista aiheutuviin, arviolta noin 100 000 euron suuruisiin kustannuksiin sekä henkilöstön koulutustarpeisiin, joissa jo nyt joudutaan tekemään priorisointiratkaisuja. Esityksessä ehdotetun lainsäädännön kustannusten osalta lausunnossa todetaan, etteivät ne ole edellytetyin tavoin katettavissa nykyisten toimintamenojen puitteissa, ottaen vielä huomioon lähivuosille ajoittuvat toimintamenosäästöt (s. 1). Lausunnossa todetaan vielä, että tuomioistuinten työmäärää on lisätty hallituskaudella useissa lainsäädäntöhankkeissa varaamatta tuomioistuimille tarpeellisia resurssilisäyksiä, mikä pahentaa

tuomioistuinten ruuhkautunutta työtilannetta ja johtaa jatkuessaan siihen, ettei julkinen valta kaikilta osin turvaa perusoikeuksien toteutumista perustuslain edellyttämällä tavalla (s. 2).

Oikeusministeriön vastine: kuten hallituksen esityksessä todetaan (HE 130/2026 vp, s. 35), talouspoliittinen ministerivaliokunta linjasi helmikuussa 2024, että uusien EU:sta tulevien ja kansallisesta lainsäädännöstä tulevien velvoitteiden myötä tulevat tehtävät resursoidaan pääsääntöisesti luopumalla olemassa olevista tehtävistä tai tehostamalla nykyisten tehtävien hoitamista. Linjaus tarkoittaa tehtävien hoitamista nykyisten määrärahojen puitteissa. Esityksen täytäntöönpanon tehtävät hoidetaan nykyisten resurssien ja määrärahojen turvin hallinnonalan menokehyksen puitteissa. Toimeenpanon vaatimien resurssien määrää tulee seurata, ja mikäli toteumat osoittavat merkittäviä poikkeamia arvioidusta ja työmäärän merkittävää kasvua, tulee resurssimäärien tarkastusta tehdä kehys- ja talousarvioprosessissa.

Oikeusministeriö suhtautuu vakavasti tuomioistuinten ja syyttäjien toimintaedellytysten turvaamiseen sekä riittävään resursointiin.

10. Eläintenpitokiellon vähimmäiskestojen sekä määräämisperusteiden muuttaminen maatalouselinkeinon kontekstissa

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta toteaa lausunnossaan eläintenpitokiellon määräämiseen liittyvän menettämisseuraamuksen osalta, että kiellon merkittävät vaikutukset korostavat tarvetta huolehtia kattavasti syytetyn ja muiden mahdollisten oikeudenomistajien oikeusturvasta rikosprosessissa. Tältä osin valiokunnan mukaan on huomioitava myös tilanteet, joissa menettämisseuraamuksen kohteena olevan eläimen omistaa eläintenpitokieltoon määrätyn sijasta sivullinen. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että eläinten myynti ja muu asianmukainen luovuttaminen järjestetään tavalla, joka mahdollistaa tuotannon hallitun alasajon ja eläinten hyvinvoinnin turvaamisen (s. 3).

> **Oikeusministeriön vastine:** eläintenpitokiellon määräämiseen liittyvän menettämisseuraamuksen kohdistamista sivullisen omistamaan mutta kieltoon määrätyn henkilön hallussa olevaan eläimeen on arvioitu hallituksen esityksessä. Kuten tältä osin esityksessä on todettu, eläinten hyvinvoinnin ja menettämisseuraamuksen täytäntöönpanolta edellytettävän joutuisuuden kannalta on tarpeen, että seuraamus voidaan kohdistaa myös kieltoon määrättävän hallussa oleviin eläimiin, jotka sivullinen omistaa kokonaan tai osittain. Voimassa olevan rikoslain 17 luvun 23 a §:n nojalla tuomioistuin voi menettämisseuraamuksesta päättäessään varata sivulliselle tilaisuuden noutaa eläimet korvauksetta itselleen (HE 130/2026 vp, s. 24–25, 69–70).
>
> Tuotannon hallittua alasajoa koskevia seikkoja on myös arvioitu hallituksen esityksessä. Tältä osin esityksessä todetaan, että eläintenpidon lopettaminen hallitulla tavalla vaikuttaisi olevan mahdollista jo voimassa olevan lainsäädännön puitteissa. Eläintenpidossa ilmenneiden ja eläinsuojeluvalvonnassa todettujen epäkohtien perusteella mahdollista olisi, että valvontaviranomainen ja elinkeinonharjoittaja toimivat yhteistyössä toiminnan lopettamiseksi eläinten hyvinvoinnin turvaavalla tavalla ja lisäksi mahdollisuuksien mukaan muutkin tavoitenäkökohdat huomioon ottaen. Eläinsuojeluvalvonnan puitteissa tapahtuva toiminnan lopettaminen voisi olla myös hallittuun alasajoon verrattuna eläinten hyvinvoinnin ja elinkeinonharjoittajan edun kannalta suotuisampi vaihtoehto, sillä tällainen lopettaminen voisi tulla kyseeseen jo aiemmissa vaiheissa kuin vasta eläintenpitokiellon määräämistä harkittaessa (HE 130/2026 vp, s. 45).

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry on lausunnossaan katsonut, ettei esityksessä ole osoitettu sellaista näyttöä, jonka perusteella eläintenpitokiellon vähimmäiskeston pidentäminen olisi välttämätöntä. Tältä osin viitataan siihen, että eläintenpitokiellon rikkomistapaukset ovat oikeusministeriön arviomuistion perusteella harvinaisia, ja kiellon määräämisestä johtuvan eläintuotannon välittömän päättymisen perusteella rikoksen uusimisriski on myös vähäinen. Lausunnossa katsotaan,

että tuomioistuimilla tulee olla mahdollisuus arvioida tapauskohtaisesti kiellon kestoa ja huomioida muun muassa pitopaikan uudistaminen, investoinnit eläinten hyvinvointiin sekä omistajanvaihdostilanteet korjaavina toimenpiteinä. Säädöskohtaisten perustelujen täydentämistä pidetään tältä osin tarpeellisena. Lausunnossa katsotaan viitatun oikeusministeriön arviomuistion ja siinä kuvattujen, määrättyjen eläintenpitokieltojen kestoa koskevien tietojen perusteella, että eläinsuojelurikosten rangaistusasteikot mahdollistaisivat nykyiseen oikeuskäytäntöön nähden huomattavasti ankarampien rangaistusten tuomitsemisen eläinten huonosta kohtelusta. Pelotevaikutusta liittyen eläinsuojelusäädösten noudattamatta jättämiseen pidetään jo nyt maataloustuottajille todella suurena, eikä suuririskisen alan houkuttelevuutta pidä heikentää edelleen kohtuuttoman ankarilla seuraamuspelotteilla. Lausunnossa viitataan myös siihen, että jo esitutkinnan aloittaminen johtaa tukien maksatuksen jäädyttämiseen, ja pelkkä eläintenpitokieltoon määräämisen uhka on vaikeuttanut yritystoimintaa, lisännyt kohtuuttomasti henkistä painetta ja saanut tuottajat kyseenalaistamaan tuotannon jatkamisen mielekkyyttä (s. 1–2).

> **Oikeusministeriön vastine:** hallituksen esityksessä kuvataan eläinsuojelurikollisuuden esiintymiseen ja rikoksen uusimisriskiin liittyvää tutkimustietoa, jonka valossa eläinsuojelurikollisuuteen ja uusimisriskiin vaikuttavista syistä osa on luonteeltaan pidempiaikaisia ja vaikeammin parannettavissa olevia. Vaikka osa eläinsuojelurikollisuuden ja eläinten hyvinvoinnin vaarantavan muun käyttäytymisen taustasyistä vaikuttaakin vain lyhytaikaisesti tai on sellaisia, joihin ulkopuolisella avulla tai interventioilla voidaan ainakin jossain määrin vaikuttaa, on eläintenpitokiellon säädännäisen vähimmäiskeston mitoittamisessa huomioitava myös vakavammat, pitkäaikaisempiin tai vaikeammin autettaviin syihin pohjautuvat rikokset. Tähän nähden eläintenpitokiellon nykyistä yhden vuoden vähimmäiskestoa voidaan pitää lyhyenä perusmuotoisten ja törkeiden eläinsuojelurikosten osalta. (HE 130/2026 vp, s. 15–16).
>
> Hallituksen esityksessä todetusti ottaen huomioon, että eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi voidaan perusmuotoistenkin eläinsuojelurikosten yhteydessä tarvita muun ohella sekä terveydellisiä, sosiaalisia että taloudellisia tukitoimenpiteitä, lainsäädäntöhankkeen esivalmistelun aikana laaditussa arviomuistiossa ehdotettua perusmuotoisen eläinsuojelurikoksen perusteella määrättävän eläintenpitokiellon kolmen vuoden vähimmäiskestoa voidaan pitää perusteltuna. Koska näiden tarpeiden voidaan lähtökohtaisesti katsoa olevan vielä korostetummin läsnä tilanteissa, joissa kyse on törkeästä eläinsuojelurikoksesta, tältä osin arviomuistiossa ehdotettua viiden vuoden vähimmäiskestoa voidaan pitää perusteltuna. Vähemmän vakavissa tapauksissa eläintenpitokiellon nykyistä yhden vuoden vähimmäiskestoa voidaan kuitenkin pitää edelleen perusteltuna kiellon oikeasuhtaisen mitoittamisen mahdollistamiseksi lievien

eläinsuojelurikosten tapauksissa tai erilaisiksi rikkomuksiksi luokiteltavissa tilanteissa (HE 130/2026 vp, s. 16).

Eläintenpitokiellolla turvataan eläinten hyvinvointia ja torjutaan rikoksen uusimisriskiä. Kuten voimassa olevaa lainsäädäntöä koskevissa esitöissäkin on katsottu, tuotantoeläintenpitoa koskevan toiminnan lopettaminen voi tapauskohtaisesti merkitä, että kiellon määräämiselle ei olisi kiellon tavoitepäämääriin nähden tarvetta (HE 97/2010 vp, s. 26/I). Viitatussa esityökohdassa kuitenkin todetaan myös, että jos olisi vaarana, että kyseinen tuomittu jatkaisi eläimiin kohdistuvaa taloudellista toimintaa, eläinlajikohtainen eläintenpitokielto saattaisi olla perusteltu. Eläinten pitäminen voi toisin sanoen jatkua toiminnan lopettamisen jälkeen muussa muodossa tai muun toiminnan yhteydessä, ja vaaraa eläimen hyvinvoinnille tai rikoksen uusimiselle tulisi arvioida myös tältä osin. Kuten hallituksen esityksestä ilmenee, eläintenpitokiellon määräämiseen liittyisi aina tuomioistuimen harkintavaltaa (HE 130/2026 vp, s. 58).

Lausunnossa viitatut eläintenpitokiellon rikkomistapausten määrät sekä eläinsuojelurikosten rangaistusasteikot ja niiden riittävyys asianmukaisten rangaistusten määräämiseksi eivät ole suoraan merkityksellisiä arvioitaessa eläintenpitokiellon vähimmäiskeston korottamista. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, eläintenpitokiellon vähimmäiskestojen pidentäminen liittyy eläintenpitokiellon vaikuttavuuden lisäämiseen varaamalla riittävästi aikaa rikoksen uusimisriskin ja eläinten hyvinvoinnin vaarantumisen vähenemiselle (HE 130/2026 vp, s. 27). Edellä todetun mukaisesti eläintenpitokiellon nykyistä yhden vuoden vähimmäiskestoa voidaan pitää lyhyenä eläinsuojelurikosten sekä törkeiden eläinsuojelurikosten osalta. Mahdollisesta pelotevaikutuksestaan riippumatta eläintenpitokieltoa koskevan vähimmäiskeston pidentäminen sekä määräämisperusteiden muuttaminen voidaan katsoa välttämättömäksi eläinten hyvinvoinnin nykyistä paremmaksi turvaamiseksi.

11. Metsästyskiellon rikkomista koskeva rangaistusasteikko

Professori Dan Helenius on lausunnossaan esittänyt, että eläintenpitokiellon rikkomista koskeva ehdotettu rangaistusasteikko olisi selvästi ankarampi kuin metsästyskiellon rikkomista koskeva sakonuhkainen rangaistusasteikko, josta säädetään metsästyslain (615/1993) 74 §:n 2 momentin 13 kohdassa. Lausunnossa katsotaan, että suhdetta eläintenpitokiellon rikkomisen ja metsästyskiellon rikkomisen rangaistusasteikkojen välillä olisi voitu arvioida lähemmin huomioiden muut esiin tuodut vertailukohdat metsästyskieltoon (s. 5).

Oikeusministeriö vastine: eläintenpitokiellon rikkomista koskeva ehdotettu rangaistusasteikko olisi lausunnossa todetun mukaisesti selvästi ankarampi verrattuna metsästyskiellon rikkomista koskevaan rangaistusasteikkoon. Toisaalta rangaistussääntelyn vertailussa on huomioitava myös, että metsästyskiellon rikkomisen syyksilukeminen voi metsästyslain (615/1993) 74 §:n 2 momentin nojalla perustua myös pelkästään huolimattomuuteen siinä missä eläintenpitokiellon rikkomisen osalta syyksilukemiselta edellytettäisiin vähintään törkeää huolimattomuutta.

Kuten hallituksen esityksessä tuodaan esille, metsästys- ja eläinsuojelurikosten tunnusmerkistöt ovat osin päällekkäiset, ja eläinten hyvinvointia koskevia näkökohtia liittyy osaltaan myös metsästyslainsäädäntöön. Metsästysrikos voi kuitenkin täyttyä – ja siten metsästyskielto tulla määrättäväksi – myös sellaisen teon perusteella, jossa kyse ei ole eläimeen kohdistetusta teosta, kuten esimerkiksi sivullisen omaisuuden oikeudettomasta vaarantamisesta metsästyksessä. Kuten esityksessä myös todetaan, metsästyskiellolla ei suojata ainakaan samalla tavalla eläinten hyvinvointia kuin eläintenpitokiellolla (HE 130/2026 vp, s. 17).

Eläinten hyvinvoinnin turvaamisen kannalta on lisäksi huomioitava, että metsästyskiellon vastaiset teot voivat mahdollisesti tulla arvioitaviksi muiden myös muiden rikostunnusmerkistöjen alaisuudessa. Mikäli metsästyskiellon rikkomisessa esimerkiksi erityisen raa'alla tai julmalla tavalla aiheutetaan eläimelle tarpeetonta kärsimystä, voisi kokonaistörkeyttä koskevan tunnusmerkin myös täyttyessä kyse olla törkeästä eläinsuojelurikoksesta. Koska kyse on hallituksen esityksessä todetun mukaisesti itsenäisistä kieltomenettelyistä, metsästyskiellon ja eläintenpitokiellon samanaikainen määrääminen ja rinnakkainen voimassaolo olisi myös mahdollista (HE 130/2026 vp, s. 17).

12. Lakialoite LA 3/2026 vp sekä toimenpidealoite TPA 41/2025 vp

Lakialoitteessa LA 3/2026 vp ehdotetaan rikoslain 17 luvun muuttamista siten, että lukuun lisättäisiin uutena säännöksenä eläintenpitokiellon rikkomista koskeva rangaistussäännös, jonka nojalla eläintenpitokiellon rikkomisesta tuomittaisiin sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi. Aloitteessa ehdotetaan myös eläintenpitokiellon yleisen vähimmäiskeston pidentämistä nykyisestä yhdestä vuodesta kolmeen vuoteen.

Toimenpidealoitteessa TPA 41/2025 vp esitetään, että hallitus ryhtyy välittömiin toimenpiteisiin eläinsuojelurikosten rangaistusten koventamiseksi sisältäen myös eläintenpitokiellon pidentämisen.

Oikeusministeriön vastine: viitaten lakivaliokunnalle asiassa antamaansa kirjalliseen asiantuntijalausuntoon oikeusministeriö toteaa, että lakivaliokunnassa kuullut asiantuntijat ovat lausunnoissaan joko ilmaisseet kannattavansa laki- tai toimenpidealoitteessa esitettyjä ehdotuksia, esittäneet niitä koskien tiettyjä varaumia tai todenneet ehdotusten vastaavan valiokunnan käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen ehdotuksia. Tässä yhteydessä oikeusministeriö kiinnittääkin huomiota vain eräisiin kattavammin perusteltuihin lausuntoihin.

Professori Dan Helenius on lausuntonsa täydennyksessä 18.9.2026 viitannut toimenpidealoitteen osalta siihen, että eläintenpitokiellon aiempaa laajamittaisempaa käyttämistä koskeva ehdotus vastaisi hallituksen esityksessä esitettyä. Eläinsuojelurikosten rangaistusasteikkojen osalta lausunnossa todetaan, etteivät lausunnossa tarkasteltujen muiden rikosten sekä eläinsuojelurikosten rangaistusasteikot ole ainakaan selvästi epäsuhtaisia keskenään, eikä lain muuttamiselle tältä osin siksi nähdä syytä. Huomiota kiinnitetään lisäksi siihen, että sakkorangaistuksen mahdollisuutta voidaan pitää perusteltuna vakavuudeltaan vaihtelevia tekoja koskevan eläinsuojelurikoksen rangaistusasteikossa. Rangaistuskäytännön muuttamisen osalta viitataan erityisesti korkeimman oikeuden tehtävään oikeuskäytännön ohjaamisessa. Lakialoitteen katsotaan sisältävän vastaavia muutosehdotuksia kuin hallituksen esitykseenkin (s. 1). Oikeusministeriö katsoo, että lausunnossa viitatut näkökohdat ovat huomionarvoisia.

Dosentti Tarja Koskela on lausunnossaan toimenpidealoitteen osalta pitänyt eläinsuojelusäännösten vastaisia tekoja koskevia rangaistusasteikkoja oikeasuhtaisina muihin rikoksiin verrattuna ja katsonut, että rangaistustason koetussa lievyydessä kyse olisi sovellettavan asteikon alemman osan soveltamisesta sekä yleisön käsityksiä ja odotuksia lievemmän seuraamuksen tuomitsemisesta. Lausunnossa myös pidetään perusteltuna lakialoitteessa ehdotettua, eläintenpitokiellon yleisen vähimmäiskeston korottamista

kolmeen vuoteen (s. 10–11). Lausunnossa esitetyn ehdotuksen koskien sukupuoliyhteyden eläimen kanssa säätämistä rangaistavaksi eläinsuojelurikoksena osalta oikeusministeriö viittaa jäljempänä asiasta toteamaansa. Eläintenpitokiellon yleisen vähimmäiskeston pidentämistä koskevan ehdotuksen osalta ministeriö viittaa tässä vastineessa aiemmin todettuun.

Poliisihallitus toteaa lausunnossaan pitävänsä toimenpidealoitteen tavoitteita kannatettavina viitaten vuosien 2011–2016 aikana perusmuotoisista eläinsuojelurikoksista tuomittuihin rangaistuksiin, mutta huomauttaa, että rangaistuskäytännön ankaroittaminen on jo nykyisen lainsäädännön puitteissa mahdollista. Lakialoitteessa esitettyjä ehdotuksia pidetään lausunnossa kuvatuin perustein kannatettavina, joskin törkeiden eläinsuojelurikosten osalta eläintenpitokiellon viiden vuoden vähimmäiskestoa pidetään perusteltuna (s. 3–4). Oikeusministeriö jakaa lausunnossa esitetyn käsityksen siitä, että voimassa oleva lainsäädäntö mahdollistaa oikeasuhtaisten seuraamusten tuomitsemisen eläinsuojelurikoksista.

13. Muut lausunnoissa esitetyt huomiot

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta korostaa lausunnossaan eläimen myyjän vastuuta selvittää, kenelle ja millaisiin olosuhteisiin eläin luovutustilanteessa päätyy, ja pitää tärkeänä selvittää ja edistää menettelyjä, joilla eläimen luovutuksen yhteydessä voidaan varmistua siitä, ettei vastaanottaja ole voimassa olevassa eläintenpitokiellossa. Valiokunta toteaa lausunnossaan pitävänsä myös tärkeänä, että lainsäädännön toimeenpanoa ja vaikuttavuutta seurataan sekä varmistetaan säädösmuutosten tavoitteiden toteutumisen kannalta riittävät resurssit ohjaus- ja tukitoimenpiteille. Sekä tuotantoeläinten että lemmikki- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi tarvitaan myös viranomaisten ja järjestökentän moniammatillista yhteistyötä. Valiokunta pitää tärkeänä myös, että valvojien pätevyyteen ja käytännön osaamiseen valvonnan kohteena olevien eläinlajien osalta kiinnitetään huomiota ja varmistetaan myös tältä osin valvonnan tasapuolisuus ja yhdenmukaisuus maan eri osissa (s. 4–5).

> **Oikeusministeriön vastine:** voimassa olevan eläintenpitokieltorekisteristä annetun lain 5 §:n 1 momentin nojalla eläintenpitokieltorekisteristä voidaan antaa ote, jos sen saaminen on perusteltua eläinsuojelun toteuttamiseksi tai muuta hyväksyttävää tarkoitusta varten. Lainkohdan esitöiden mukaan hyväksyttävä syy voisi olla esimerkiksi eläimen myyminen tai sijoittaminen ulkopuolisen henkilön ylläpidettäväksi tai hoitoon (HE 97/2010 vp, s. 35/II).
>
> Eläinten hyvinvoinnin valvontatoiminnan ohjaus ja kehittäminen kuuluvat maa- ja metsätalousministeriön toimialaan sekä erityisesti Ruokaviraston tehtäviin.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia katsoo lausunnossaan, että oikeusasiamiehen kanslian esityksen valmisteluvaiheessa esittämät huomiot on asianmukaisesti otettu huomioon esityksen jatkovalmistelussa (s. 2).

Sisäministeriön poliisiosasto on lausunnossaan viitannut siihen, että eläintenpitokiellon määräämistä ja menettämisseuraamukseen tuomitsemista yksittäistapauksessa on edeltänyt hallinnollista ohjausta, rikosprosessia lievempiä interventioita sekä viranomaisen arvioita. Tästä syystä lausunnossa katsotaan, että kyse ei todennäköisesti ole vähäisestä tietämättömyydestä, osaamattomuudesta tai jaksamisen puutteesta johtuvista teoista, vaan ennemmin tahallisina tai törkeän huolimattomina tekoina arvioitavasta piittaamattomuudesta eläinten hyvinvointia kohtaan (s. 1–2).

> **Oikeusministeriön vastine:** kuten hallituksen esityksessä on kuvattu, eläinsuojelurikollisuus on monimuotoista (HE 130/2026 vp, s. 15–16). Parhaassa tapauksessa eläinten hyvinvointia uhkaavat tai vahingoittavat, tietämättömyyteen tai osaamattomuuteen

perustuvat seikat voidaan havaita esimerkiksi valvontaviranomaisen toimesta, jolloin eläinten hyvinvointi voidaan turvata mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja tehokkaasti. Toisaalta on selvää, ettei näin erinäisistä syistä aina tapahdu, ja rikosasioina käsiteltävien asioiden riittävä ja kokonaisvaltainen selvittäminen on myös tästä syystä tärkeää.

Oikeusrekisterikeskus kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että ehdotetun eläintenpitokieltorekisteristä annetun lain (21/2011) 7 §:n 1 momentin nojalla eläintenpitokieltoa koskevat, rekisteriin talletetut tiedot siirrettäisiin eläintenpitokiellon päättymistavasta riippumatta laissa tarkoitettuun arkistohakemistoon, josta tiedot poistettaisiin pykälän 2 momentin nojalla viimeistään viiden vuoden kuluttua kiellon päättymisestä. Lausunnossa todetaan tältä osin, että viitatussa 2 momentissa ”kiellon päättyminen” määritetään kaikkien arkistohakemistoon siirrettyjen tietojen poistamisajan laskentaperusteeksi, ja arvioidaan, että ilmaisulla tarkoitettaneen tosiasiassa ajankohtaa, jolloin tiedot on siirretty arkistohakemistoon riippumatta siitä, millä perusteella tiedot on alun perin poistettu eläintenpitokieltorekisteristä (s. 1). Lausunnossa pidetään myös tärkeänä, että tuomioistuinten ilmoitusvelvollisuutta koskevan esityksen 2. lakiehdotuksen osalta menetellään käytännössä siten kuin eläintenpitokieltojen määräämistä koskevienkin ratkaisujen osalta menetellään. Lausunnossa kiinnitetään lopuksi huomiota eläintenpitokieltorekisterin kattavuuden osalta siihen, että rekisteri sisältää tiedot ainoastaan rikoslain 17 luvun 23 §:n nojalla määrätyistä eläintenpitokielloista mutta ei sen sijaan Ahvenanmaan maakunnan lainsäädännön nojalla määrätyistä eläintenpitokielloista (s. 2).

Oikeusministeriön vastine: hallituksen esityksen 3. lakiehdotuksella ei muutettaisi lausunnossa viitattua, eläintenpitokieltorekisteristä annetun lain 7 §:n 2 momentin sääntelyä. Viitatun lainkohdan ja siinä esiintyvän ”kiellon päättymistä” koskevan ilmaisun tulkinnan kannalta lain esitöissä ei ilmeisesti oteta kantaa siihen, onko ilmaisulla tarkoitettu säätää arkistohakemistoon siirrettyjen tietojen poistamisajankohdan laskemisesta ainoastaan sellaisissa tapauksissa, joissa tietojen poistaminen eläintenpitokieltorekisteristä on perustunut lain 7 §:n 1 momentissa tarkoitettuun kiellon päättymiseen.

Eläintenpitokiellon muuttamista tai kumoamista koskevien ratkaisujen ilmoittamistavan käytännön järjestäminen lausunnossa ehdotetulla tavalla vaikuttaisi tarkoituksenmukaiselta, eikä oikeusministeriön tiedossa ole tähän estettä.

Ahvenanmaan maakuntalainsäädännön nojalla määrättyjen eläintenpitokieltojen rekisteröinnin osalta oikeusministeriö toteaa, että lausunnossa esitetyn mukaisesti voimassa olevan lainsäädännön nojalla Oikeusrekisterikeskuksen pitämään eläintenpitokieltorekisteriin voidaan taltioida ainoastaan rikoslain 17 luvun 23 §:n nojalla määrättyjä eläintenpitokieltoja koskevat tiedot.

SEY Suomen Eläinsuojelu ry on lausunnossaan esittänyt, että tutkittaessa eläinsuojelusäännösten vastaisia tekoja tulisi turvallisen eläintenpidon edellytysten selvittämisestä esitutkinnan yhteydessä säätää erikseen vastaavalla tavalla kuin liiketoimintakiellon osalta on säädetty. Lausunnossa todetaan tältä osin, että voimassa olevaan esitutkintalakiin sisältyy sääntelyä rikoksen johdosta määrättävää seuraamusta varten tarvittavien seikkojen selvittämisestä, mutta tämän ei ole katsottu käytännössä johtaneen eläintenpitokiellon määräämisen kannalta merkityksellisten seikkojen selvittämiseen (s. 2). Täydentävässä lausunnossa lakivaliokunnalle 17.9.2026 on myös esitetty, että eläinsuojelurikosten rangaistusasteikon ankarammaksi säätämisen sijasta huomiota tulisi kiinnittää ennemminkin eläinsuojelurikosprosessin laatuun (s. 1).

> **Oikeusministeriön vastine:** kuten lausunnossa tuodaan esille, esitutkintalain (805/2011) 1 luvun 2 §:n nojalla esitutkinnassa selvitetään muun ohella asian laadun edellyttämällä tavalla epäilty rikos, sen teko-olosuhteet, sillä aiheutettu vahinko ja siitä saatu hyöty, asianosaiset sekä muut syyteharkintaa ja rikoksen johdosta määrättävää seuraamusta varten tarvittavat seikat. Esitutkinnassa asia on valmisteltava siten, että syyteharkinta ja asianosaisten etujen valvominen voidaan suorittaa asianmukaisesti ja että todistelu voidaan pääkäsittelyssä ottaa vastaan yhdellä kertaa tai asia voidaan ratkaista kirjallisessa menettelyssä. Lainkohdan esitöiden mukaan rangaistuksen lisäksi rikoksen muina seuraamuksina, joiden määräämisedellytykset on selvitettävä, tulee kyseeseen muun muassa eläintenpitokielto (HE 222/2010 vp, s. 162/I).

Dosentti Tarja Koskela on katsonut lausunnossaan, että sukupuoliyhteys eläimen kanssa tulisi säätää eläinsuojelurikoksena rangaistavaksi. Lisäksi lausunnossa on esitetty, että menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoa koskevaan sääntelyyn tulisi lisätä eläimen etu ja hyvinvointi huomioon otettavaksi seikaksi (s. 10–11).

> **Oikeusministeriön vastine:** voimassa olevan rikoslain 17 luvun 14 §:n nojalla eläinsuojelurikoksesta on tuomittava muun muassa se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta pahoinpitelemällä, liiallisesti rasittamalla, jättämällä tarpeellista hoitoa tai ravintoa vaille tai muuten eläinten hyvinvoinnista annetun lain vastaisesti kohtelee eläintä julmasti tai tarpeetonta kärsimystä tai kipua aiheuttaen. Sukupuoliyhteys eläimen kanssa on kielletty eläinten hyvinvoinnista annetun lain 14 §:ssä, ja tämän kiellon rikkomisen rangaistavuudesta eläinsuojelurikkomuksena säädetään viitatun lain 109 §:n 3 momentissa. Viimeksi viitatun pykälän 1 momentti sisältää toissijaisuuslausekkeen, jonka nojalla eläinsuojelurikkomussäännös väistyy, mikäli teko olisi rikoslain 17 luvun 14, 14 a tai 15 §:n nojalla rangaistava tai siitä muualla laissa säädettäisiin ankarampi rangaistus.

Eläintenpitokieltoon liittyvän menettämisseuraamuksen täytäntöönpano perustuu sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) yleiseen menettämisseuraamusten täytäntöönpanoa koskevaan sääntelyyn, erityisesti voimassa olevan lain 38 ja 39 §:ään. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, eläimen edun huomioon ottamiselle menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon yhteydessä ei voimassa olevan lainsäädännön puitteissa ole ilmeistä estettä (HE 130/2026 vp, s. 26).